

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Asia: U 33/2026 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi 28. yhtiöoikeudellisesta kehyksestä (EU Inc.)

Lakivaliokunta on pyytänyt Länsi-Uudenmaan käräjäoikeudelta kirjallisen asiantuntijalausunnon maksukyvyttömyysoikeutta koskevista ehdotuksista. Tehtävän toimeksisaaneena lausun seuraavan.

Asetusehdotuksen 10 luvussa tarkoitettuun innovatiivisia start-up-yrityksiä koskevaan uuteen maksukyvyttömyysmenettelyyn (yksinkertaistettu lopettamismenettely) on suhtauduttava valtioneuvoston kannan mukaisesti torjuvasti. On pidettävänä huomattavana riskinä sitä, että yksinkertaistettu lopettamismenettely tekisi maksukyvyttömyysjärjestelmästämmme sekavan, oikeuslaitosta tarpeettomasti kuormittavan, menettelyitä tosiasiassa hidastavan ja väärinkäytösmahdollisuuksia entisestään lisäävän kokonaisuuden.

Oikeusjärjestelmässämme on jo hyvin toimivat konkurssi- ja yrityssaneerausmenettelyt. On vaikea havaita hyötyjä, joita yksinkertaisella lopettamismenettelyllä saavutettaisiin konkurssiin verrattuna. Päätökset konkurssiin asettamisesta ja mahdollisesta konkurssin raukeamisesta tehdään verraten nopeasti.

Konkurssissa velallinen menettää määräysvallan konkurssipesään kuuluvasta omaisuudestaan toisin kuin nyt ehdotetussa yksinkertaisessa lopettamismenettelyssä. Konkurssipesän pesähoitajan tehtäviin kuuluu velallisen toiminnan selvittäminen ja tarvittaessa hän tekee poliisille ilmoituksen rikosepäilystä. Pesähoitaja selvittää, onko velalliselta niin sanottuna kriittisenä aikana luovutettua omaisuutta palautettavissa konkurssipesään.

Ehdotetussa yksinkertaistetussa lopettamismenettelyssä EU-osaakeyhtiö ei menetä määräysvaltaansa, mikä mahdollistaa omaisuuden luovuttamisen velkojien ulottumattomiin. Lisäksi olisi mahdollista, että selvittäjää ei ylipäättäen määrätä. Edelleen täytäntöönpanotoimet voitaisiin keskeyttää. Tämä tarkoittanee esimerkiksi ulosottotoimia. Sanotut seikat lisäävät mahdollisuutta hakeutua yksinkertaistettuun lopettamismenettelyyn

vilpillisin tarkoitusperin.

Asetusehdotus edellyttäisi tuomioistuinten ottavan hoitaakseen perinteisesti pesähoitajalle kuuluvia tehtäviä. Lopputuloksena käsittely olisi todennäköisesti olemassa olevia menettelyitä hitaampaa. Menettelyn voimaan saattaminen edellyttäisi lisäresursseja tuomioistuimiin.

Vailla menestymismahdollisuuksia olevilla saneerausmenettelyhakemuksilla viivytetään jo tällä hetkellä konkurssseja, sillä konkurssihakemusta ei saa ratkaista ennen kuin päätös saneerausmenettelyn aloittamisesta on tehty. Tällaisella menettelyllä aiheutetaan velkojille huomattavaa vahinkoa (ks. aiheesta tarkemmin esim. HE 251/2022 vp s. 20–23).

Asetusehdotusta koskevassa oikeusministeriön muistiossa 28.5.2026 (s. 31) on katsottu, että estettä hakea innovatiivisia yrityksiä kansallisiin maksukyvyttömyysmenettelyihin ei ilmeisesti olisi. Asetusehdotuksessa ei ole otettu kantaa siihen, kuinka samanaikaisesti vireillä oleva konkurssihakemus vaikuttaisi yksinkertaistettuun lopettamismenettelyyn tai sitä koskevan hakemuksen käsittelyyn. Asetusehdotuksen artikloissa ei ole mainintaa maksukyvyttömyysasetuksen 848/2015 soveltumisesta, vaikka näin perusteluissa mainitaankin. Maksukyvyttömyysasetuksen 6 artiklassa säädetään toimivallasta muun ohella takaisinsaantikanteissa ja 7 artiklassa sovellettavasta laissa.

Mikäli yksinkertaistettu lopettamismenettely päätettäisiin saattaa voimaan, velkojien suojan kannalta olisi joka tapauksessa perusteltua, että yksinkertaistetun lopettamismenettelyn kriteerit täyttävä EU-osakeyhtiö voitaisiin asettaa yksinkertaistetun lopettamismenettelyn asemesta konkurssiin. Tuomioistuinten toiminnan kannalta olisi tärkeää, että samanaikaisesti vireillä olevien eri maksukyvyttömyysmenettelyjä koskevien hakemusten käsittelyjärjestys olisi selkeää.

Ei ole tavatonta, että velallinen hakee itselleen sopimatonta maksukyvyttömyysmenettelyä. On olemassa varteenotettava mahdollisuus, että EU-osakeyhtiö väittää paikkaansa pitämättömästi täyttävänsä yksinkertaistetun lopettamismenettelyn edellytykset, jotka tuomioistuin joutuisi asetusehdotuksen perusteella joka tapauksessa tutkimaan viran puolesta. Tämä on omiaan työllistämään jo nyt ylikuormittunutta tuomioistuinlaitosta. Komission suositus innovatiivisen start up-yrityksen määritelmästä on ylipäättään tulkinnanvarainen eikä kriteerejä ole sisällytetty asetusehdotukseen.

On myös huomattava, että asetusehdotuksen 95 artiklan 5 kohdan mukaan tuomioistuimen tulisi käsitellä riidanalaiset saatavat viipymättä. Tämä toisi tuomioistuimiin jälleen uuden kiireellisen asiaryhmän. Kun tuomioistuinten resurssit ovat rajalliset, tämä aiheuttaisi muiden asioiden viipymistä. Kiireellisyys poikkeaisi lisäksi siitä, mitä on säädetty riitautuksista konkurssissa ja saneerausmenettelyssä.

Edellä selostetuista syistä asetusehdotuksen 10 luvussa esitettyyn yksinkertaistettuun lopettamismenettelyyn ei tulisi ryhtyä. Mikäli yksinkertaistettua lopettamismenettelyä koskevat säännökset tulisivat kuitenkin voimaan, sääntelyä tulisi monelta osin selkeyttää ja sen tulisi ottaa paremmin huomioon velkojien oikeudet ja väärinkäytösmahdollisuudet. Luvun voimaantulo edellyttäisi tuomioistuimiin lisäresursseja, jotta asiat voitaisiin käsitellä viipymättä.

Asetusehdotuksella voi olla muitakin vaikutuksia tuomioistuinten kannalta.

Asetusehdotuksella pyritään suoraviivaistamaan erinäisten ilmoitusten tekemistä. Taustalla olevat syyt ovat ymmärrettäviä. On kuitenkin huomattava, että käräjäoikeuksissa on ollut useampia tapauksia, joissa osakeyhtiön lailliset edustajat on muutettu konkurssiuhkaisen maksukehotuksen tiedoksiantamisen jälkeen ulkomailla asuviin henkilöihin, joilla ei tosiasiallisesti ole tekemistä yhtiön liiketoiminnan kanssa. Keinottelunluonteiset järjestelyt viivyttävät konkurssiin asettamista ja luovat tilaisuuden väärinkäytöksille. Ilmoitusmenettelyn helpottaminen voi lisätä tätäkin väärinkäytön mahdollisuutta. Perusteltuna voisikin pitää sen selvittämistä, voitaisiinko tiedoksiantoja koskevaa kansallista lainsäädäntöä muuttaa esimerkiksi

niin, että yhtiöillä olisi velvollisuus ilmoittaa kaupparekisteriin tiedoksianto-osoitteenaan sähköinen osoite tai asiointitili. Vallitsevassa tilanteessa joudutaan käyttämään laajasti haastemiestiedoksiantoja ja toisinaan turvautumaan myös sijaistiedoksiantoon, kansainväliseen oikeusapuun taikka viime kädessä kuuluttamiseen.

Asetusehdotus EU-osakeyhtiöstä ei näytä yleisesti ottaen poikkeavan suuresti kansallisesta osakeyhtiölaista. Järjestelmän johdonmukaisuuden, selkeyden ja ymmärrettävyyden kannalta perusteltua voi kuitenkin olla harkita osakeyhtiölainsäädännön harmonisoinnista mahdollisimman samanlaiseksi EU-osakeyhtiötä koskevan lainsäädännön kannalta. Yhtiöoikeudellisella sääntelyllä voi olla merkitystä monessa maksukyvyttömyysoikeudellisessa kysymyksessä, kuten saneerausmenettelyn esteen ja konkurssitakaisinsaannin edellytysten kannalta. Yhtiöoikeudellisella sääntelyllä voi olla vaikutuksia myös rikosoikeuteen, erityisesti velallisen epärehellisuuden arvioinnissa.

Juha Pihlmaa
käräjätuomari, osastonjohtaja
Länsi-Uudenmaan käräjäoikeus